

Sisäministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.sm@gov.fi

Lausunto sisäministeriölle pelastustoiminnan päivitetyn toimintavalmiuden suunnitteluohjeen luonnoksesta

Viite VN/18671/2022
VN/18671/2022-SM-14

Lausunto

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto sisäministeriön pelastustoiminnan päivitetyn toimintavalmiuden suunnitteluohjeen luonnoksesta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue näkee hyvänä, että kansallisesti yhtenäisiä periaatteita varten on laadittu yhdenmukaiset kriteerit. Nyt annettava ohjeistus ottaa huomioon myös onnettomuuksien ehkäisyn merkityksen riskialueiden perusteella määritettävässä palveluverkossa. Keskeistä on se, että pelastustoiminnan toimintavalmiudella ja siihen liittyvällä toimintavalmiusajalla sekä pelastustoiminnan suorituskyvyllä katetaan ne jäännösriskit, mitä onnettomuuksien ehkäisyn toimenpitein ei ole saatu riittävästi minimoitua.

Annettava kriteeristö mahdollistaa resurssien joustavan suunnittelun ja tavanomaista pelastusyksikköä kevyemmän yksikön hyödyntämistä osana pelastustoiminnan suorituskykyä.

Annettava lausunto on laadittu siten, että lausuttava kohta muodostuu suunnitteluohjeen luvusta, kappaleesta ja sivunumerosta, jonka alle asiaa koskeva kommentti on kirjoitettu *vinotekstillä*.

Yleisenä huomiona on, että tämänkaltaiset, mahdollisesti pelastustoiminnan kuluja merkittävästi lisäävät toimintaohjeet tulee antaa lakina tai asetuksena, jolloin rahoitus toiminnan muutostarpeisiin olisi mahdollista saada valtiolta.

3.2.1 Pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelma

2. kappale, sivu 15

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden kattavan, laadukkaan ja yhdenmukaisen suunnittelun ja suunnittelun dokumentoinnin varmistamiseksi on tarpeellista, että tässä ohjeessa kuvatut asiat kirjataan pelastuslaitoksen laatimaan pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelmaan. Yhdenmukainen toimintavalmiussuunnittelun ja suunnittelun dokumentointi helpottaa muun muassa pelastustoimintaan liittyvien palveluiden riskienmukaisen tason arviointia (613/2021 pelastustoimen järjestämislaki 3 § ja 18 §) sekä palveluiden saatavuuden ja laadun vertailua muiden hyvinvointialueiden kanssa (613/2021 pelastustoimen järjestämislaki 13 §).

Näin toimittaessa tässä tulee mahdollinen päällekkäisyys palvelutasopäätöksen kanssa, joten vastaavasti palvelutasopäätöksen yksityiskohtaisuutta pitäisi keventää tämän asian osalta.

4. kappale, sivu 15

Toimintavalmiussuunnitelman valmistelu tulee lisäksi yhteensovittaa pelastustoiminnan yhteistyöalueen muiden pelastuslaitosten kesken

Toteutetaanko tämä Helsingin johdolla, kuten mm. sivulla 15 mainitaan? Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella on yhteistyösopimus myös Varsinais-Suomen ja Kanta-Hämeen pelastuslaitosten kanssa. Ei riitä, että toimintavalmiutta yhteensovitetaan vain yhteistoiminta-alueittain, vaan jokaisen pelastuslaitoksen tulisi yhteensovittaa toimintavalmiuttaan myös naapuripelastuslaitosten kanssa. Tämä tukee pelastuslaissa jo vuodesta 1999 ollutta kirjausta, jonka mukaan hälytysohje tulee laatia siten, että tehtävään hälytetään lähimmät (käytännössä

nopeimmat, ei lähimmät) tarkoituksenmukaiset yksiköt, aluerajoista riippumatta. Ohje tulee siis laatia asiakasnäkökulmasta.

4.1.1 Pelastustoiminnan toimintavalmiuden riskiruudukko

2. kappale, sivu 19

Riskiluokkien määrittämisessä käytetään tilastollisen mallin avulla muodostettua riskitasoa. Malli on muodostettu selittämään riskiruudussa tapahtuneiden kohonneiden pelastuspotentiaalisten onnettomuuksien (KoPPO) määrää viiden vuoden ajalta. Selittävinä muuttujina malli käyttää edellisen viiden vuoden onnettomuusmäärää sekä kerrosalaa. KoPPO-rajasta käytetään vain riskiluokan määrittämisessä. Toteuman arvioinnissa tarkastellaan kaikkia niitä A- tai B-kiireellisiä pelastustoimen tehtäviä, joissa alkuperäisen riskiarvion mukaan olisi voinut olla tarvetta kiireelliselle pelastustoiminnalle.

Pelastustoiminnassa tehtävän kiireellisyys saattaa muuttua C-kiireellisyysluokkaan pelastustoiminnan johtajan päätöksellä, kun matkan aikana kohteesta saadaan lisätietoja. Ohjeluonnos ei ota kantaa siihen, että miten se vaikuttaa ns. KoPPO tehtävämääriin.

5 Toimintavalmiuden suunnittelu

Kappale 2, sivu 22

Toimintavalmiuden suunnittelussa on tarpeen tietää, kuinka paljon voimavaroja on käytettävissä. Ensin on laadittava luonnos palveluiden tasosta. Kun niitä vastaava kustannustaso on selvitetty ja tarvittavat voimavarat toimintaan palvelutasopäätöksessä on saatu, voidaan laatia lopullinen toimintavalmiussuunnitelma.

Palvelutasopäätös ei ole hyvinvointialueen talousarvio. "Toimintaan tarvittavat voimavarat" päätetään aluevaltuuston talousarviossa. Ohjeluonnos johtaa siihen,

että sekä palvelutasopäätöksessä että toimintavalmiussuunnitelmassa käsitellään osin samoja asioita. Hallinnollista byrokratiaa tulisi vähentää lisäämisen sijaan. Siksi joko palvelutasopäätöksen sisältöä ja rakennetta tulee keventää, tai poistaa toimintavalmiussuunnitelman laatimisvelvoite.

Kappale 12, sivu 25

Perustoimintavalmiuden suunnittelussa määritetty suorituskyky ja palveluverkko on pohjana toimintavalmiuden suunnittelussa. Työssä tulee arvioida ja suunnitella, miten toimintavalmius varmistetaan pelastusjoukkuetta suurempiin pelastustoiminnan muodostelmia edellyttämiin tehtäviin niin omalla alueella kuin pelastustoiminnan yhteistyöalueen laajuisestikin.

Ks. edellä kommentti lukuun 3.2.1, kappaleeseen 4, s. 15.

5.1.1 Ensimmäinen yksikkö

”Vinkki-laatikko”, sivu 26

VINKKI

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikojen saavuttaminen ei edellytä pelastusryhmän kokoista muodostelmaa. Joissain tapauksissa kärki- tai moniammatillinen yksikkö on kustannustehokas tapa varmistaa ensimmäisen yksikön riittävän nopea toimintavalmiusaika

Ylläoleva tapauskuvaus olisi syytä tarkentaa: viitataan tässä sivuilla 35–36 luoteltuihin ”matalariskisiin tilanteisiin”?

5.2 Suuronnettomuuksien sekä häiriötilanteiden edellyttämän toimintavalmiuden suunnittelu

Kappale 10, sivu 31

Pelastustoiminnan johtamisen suorituskyky ja toimintavalmius suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin on valtakunnallisesti määritelty pelastustoiminnan valtakunnallisissa johtamisohjeissa, joita tarkennetaan pelastuslaitosten ja yhteistyöalueiden johtamisohjeissa ja -suunnitelmissa.

Ohjeluonnoksessa viitataan valtakunnallisiin johtamisohjeisiin, joita pelastuslaitosten tulisi täydentää alueellisilla ja yhteistyöalueet kattavilla johtamisohjeilla ja -suunnitelmilla. Valtakunnallisia johtamisohjeita ei tietääksemme ole vielä annettu, eikä edes tietoa niiden valmistelusta tai voimaantulosta.

5.3 Poikkeusolojen aikaisen toimintavalmiuden suunnittelu

Kappale 4, sivu 32

Kiireellisiin tehtäviin, jotka johtuvat asevaikutuksesta, ei voida soveltaa etukäteen suunniteltuja vasteita. Tehtävien on välityttävä johtokeskukseen, joka arvioi, missä vaiheessa kohteeseen lähdetään, millaisella vahvuudella ja missä vaiheessa resursseja voidaan täydentää.

Viitataanko tässä perustettavaan valtioneuvoston asetuksen tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta (VNA 145/2024) mukaista pelastustoiminnan yhteistyöalueen johto- ja tilannekeskustoimintaa (YTA-JOKE/TIKE)? Mikäli näin, tulee varautua myös paikallisesti tehtävään arviointiin YTA-JOKE/TIKE:n mahdollisen poikkeusoloista johtuvan suorituskyvyn laskun myötä (henkilöstövaje, tieto- ja viestiliikenneyhteyksien katkeaminen yms.). Toimintavalmiusohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa pelastustoiminnan suunnittelua kansallisesti. Siksi olisi perusteltua ottaa myös kantaa siihen, että mitkä osat tai mahdollisesti koko toimintavalmiussuunnitelma tulisi määrittää ei-julkiseksi dokumentiksi.

5.4 Pelastustoiminnan johtaminen

Kappale 6, sivu 33

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä tulee suunnitella ja toteuttaa pelastustoiminnan johtamisen valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti.

Ohjeluonnoksessa jää epäselväksi se, että missä on määritelty valtakunnalliset yhtenäiset periaatteet. Jos tässä tarkoitetaan valtakunnallista pelastustoiminnan johtamisohjetta, ks. kommentti edellä lukuun 5.2.

6.1 Pelastusmuodostelmien hälyttäminen

Sivuilla 35–36 on eritelty matalariskisiä tehtäviä. Onko näitä mahdollista jatkossa tarkastella C-luokan tehtävinä? Jos näin on, niin tällä on melko paljon vaikutusta esim. Espoossa Otaniemen alueen riskiruutuihin. Otaniemeen ollaan nyt rakentamassa paloasemaa aiemmin tehtyjen valvontakehotusten ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston korjausmääräyksen (Päätös 10.4.2024 ESAVI/42163/2022) perusteella. Esim. ilmoitinlaitekeikkojen osalta kiireellisyys ja kiireettömyys on avattu siten, että tämä mahdollistaisi vastesuunnittelun esim. 103C/D-tehtäväluokassa jatkossa.

7.1 Ensimmäinen yksikkö

Kappale 2, sivu 38

Toteumaa arvioitaessa huomioidaan kaikki ne pelastustehtävät, joissa on ollut tarve nopealle pelastustoiminnalle tai kohteessa on ollut nopean pelastustoiminnan tarpeen mahdollisuus. Siten ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikojen toteuman arvioinnissa huomioidaan kaikki ne pelastustoimen tehtävät, joissa ensimmäinen pelastustoimen yksikkö on siirtynyt A- tai B-kiireellisenä kohteeseen asti.

Ohjeluonnos ei ota kantaa siihen voiko pelastustoiminnanjohtaja muuttaa toimenpiderekisterin (Pronto) tiedot esim. C-tehtäviksi, kun kohteessa ei ole ollut todellista vaaraa. Ohjeluonnoksen kappaleessa 7.2.2 kuvattu malli ei ole kovin selkeä ja kärkiyksikön rooli ei täysin aukea. Kun arvioidaan pelastusryhmän toimintavalmiuserä, niin mikä tuossa on mahdollisen kärkiyksikön "osuus" toimintavalmiuteen ja toimintavalmiusajan laskentaan?

Aluehallitus 16.9.2024 § xx

PL 33, 02033 LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

PB 33, 02033 VÄSTRA NYLANDS VÄLFÄRDSOMRÅDE

luvn.fi